

2.4. Ühenda tumedalt trükitud sõnad, mis tuleb kokku kirjutada, kaarega. Kus on vaja, kasuta sidekriipsu. *10 punkti*

Näed, kuis kerkivad metsa kohale üksikud **pilve hiiglased**. Nende ääred roosatavad juba ning on **hõbe hallid**. Juba piuksatab **siin seal** mõni lepalind. Möödask on **hetke pikkune** öö. **Tuna eile** lebasin metsas ühe haralise tamme all. Siis nägin ma kummalisi nägemusi, nii reaalselt, nii **tõe truult**. Kaugel **maade ja merede taga** elab kuulus maharadža. Tal on **üli suured** lossid ning arvutud orjad kannavad talle **igalt poolt** varandusi kokku. Maharadžal on tütar Enelele, säärane õrn kui väike õitsele puhkenud **pääsu silm**. Ent siiski haigestub tema. Maa kuulsad **hall habemed**, arstid, peavad varvastel **ringi käima**, kitkudes juukseid kui umbrohtu peenardelt. Langeb kurbusest kokku valitsev vürst. Saadab siis oma maa **kuus tuhat** kuulsust karistuseks kirve alla, korraldab pidulikke palvetusi. Kuulutab üle maade ja merede: kes päästab **haige voodist** Enelele, pärib trooni. Vaata, juba sõidavadki **sinna poole** rongid ja laevad ja **kaamelite jõed**. Teiste seas sõidab ka Toomas, poiss **põhja maalt**, nimega Nipernaadi. Sõidab kondise ratsahobuse seljas, alandlikult, **töölis poisi** kehvast riietuses. Kõik, kes on **ümber ringi**, kuulavad, kuidas Toomas räägib oma metsadest, niitudest, lilledest. Tuul sillerdab seal raskeid **kuldse vilja päid**, nagu kohiseks meri.

(August Gailiti „Toomas Nipernaadi“ põhjal.)

2.5. Asenda tumedalt trükitud ühend- ja väljendverbid lihtverbidega, st ühesõnaliste tegusõnadega. *5 punkti*

1. Karikavõiduga käib kaasas rahaline preemia.	1. Karikavõiduga _____ rahaline preemia.	1 p	69
2. Seadke oma töövahendid korda!	2. _____ oma töövahendid!	1 p	70
3. Õpetaja peab vahela astuma , kui õpilased üksteist kiusavad.	3. Õpetaja peab _____, kui õpilased üksteist kiusavad.	1 p	71
4. Andku ta mu pinal tagasi!	4. _____ ta mu pinal!	1 p	72
5. Kunstnik oli erksate värvide kasutamisega pisut üle pakkunud .	5. Kunstnik oli erksate värvide kasutamisega pisut _____ .	1 p	73

Punkte kokku:

Täidab
hindaja

0,5 p
0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

0,5 p

Punkte kokku:

RIIKLIK EKSAAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS

Punkte

Eksamihinne

Aastahinne

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM EESTI KEEL JA KIRJANDUS

6. JUUNI 2011

Õpilase ees- ja perekonnanimi: _____

Kool: _____

Maakond/linn: _____

Isikukood:

MEELESPEA

- Mõttele rahulikult, aega on 3 tundi (180 minutit).
- Töö kirjutamist alusta tiitellehe täitmisega.
- Eksamitöö ülesannete lahendamise järjekord vali ise.
- Enne vastamist loe tähelepanelikult tööjuhendeid.
- Kirjuta vastused selleks ette nähtud kohtadele.
- Eksamitöö kirjuta sinise või musta tindi- või pastapliiatsiga.
- Kirjuta vastused loetavalt ja üheselt mõistetavalt.
- Paranduste tegemisel ei ole lubatud vastust üle kirjutada ega kasutada korrektuuripliatsit või -linti.

1. osa. LUGEMINE

Esimene osa koosneb kahest ülesandest, mille eest kokku on võimalik saada 30 punkti. Ülesannete lahendamiseks on aega ~50 minutit.

1.1. Loe tekst läbi ja lahenda selle põhjal ülesanded. 18 punkti

Külmetava kunstniku portree

(Katkend)
Mart Kivastik

Peterburi. Kunst ja revolutsioon

Joonistamisklassi on üles sätitud kompa: muna, õun, kapsas, kohvikann ja leib. Klassis istub kaks õpilast, kes teevad usinalt tööd. Neid valvab hallipäine väarikas meister – Amandus Adamson.

Konrad tuleb ettevaatlikult klassi nagu uustulnuk ikka. Kohver käes. Koputab, kõhatab.

KONRAD: Tere, ma otsin härra von Stieglitzi kunsttööstuskooli, ma ei tea, kas ma olen õiges kohas?

ADAMSON: Olete küll. Nii, kuidas ma teid aidata saan, noormees?

KONRAD (*pabinas*): Kas teie olete härra parun von Stieglitz? Mina olen Konrad Mägi, ma tahaksin teie kooli õppima tulla.

ADAMSON: Härra parun von Stieglitz on kooli asutaja ja omanik. Mina olen kõigest õpetaja, Amandus Adamson, skulptuuriklassi juhendaja.

KONRAD: Siis ma olen õiges kohas. Skulptuur on õige ala. Palun võtke mind kooli.

ADAMSON: Kas te olete enne kusagil õppinud või olete päris algaja?

KONRAD: Saksa käsitöölise seltsis Tartus, joonistamiskursustel, maali ka natuke, aga mitte palju. Maal ei ole minu ala. Ma olen puunikerdust teinud.

Konrad otsib oma tööd lagedale. Adamson uurib neid põhjalikult. Samal ajal läheb Tassa kivistarvul kompa juurde ja sööb õunast pool ära. Ta sätib selle ettevaatlikult tagasi, nii et hammustust näha ei oleks. Triik näitab talle, et too on peast segi.

TASSA (*Triigile sosinal*): Õudne nälg on!

Kui Tassa on tagasi tulnud, läheb Triik, aga ülbemalt. Lõikab endale viilu leiba.

TASSA: See pole aus, ma võtsin ainult ampsu õuna, sa õgid.

TRIIK: Mis sa arvad, et mul pole nälga!

TASSA: Mis kompast saab?

TRIIK: Ära muretse, ma olen ju proff. Vaata!

Triik võtab muna, hakkab seda otsast nõelaga katki näsima. Naeratus näol.

TASSA: Hull, ära sa munaga jama, see läheb ... sa pead mulle ka andma!

Tassa teeb hüppe muna järele, Triik üritab seda pihku haarata. Muna läheb katki.

TASSA: Nüüd on p...s! Sina oled süüdi!

TRIIK: Mida sa siis tuled kahmama!

TASSA: Ega see sinu muna ei olnud. See oli ühine.

TRIIK: Sina läksid õuna närima! Järsku vanamees ei mäleta, mis ta üles sättis?

TASSA: Looda sa!

Triik läheb Tassa juurde.

TRIIK: Kustuta oma muna ära!

TASSA: Ei!

TRIIK: Kustuta ära ...

Tassa kustutab vastumeelselt.

TRIIK: Kombes. Ma kustutan oma ka ära. Ta ei märka midagi.

TASSA: Ega ta loll ole, ta on vana kooli mees.

TRIIK: Ära seleta. Tööta edasi. Näeb, mis saab.

Adamson on Konradi tööd üle vaadanud.

ADAMSON: Kaua te õppisite? Kaks aastat von Mühleni juures?

2.2. Pane puuduvad kirjavadhemärgid. 10 punkti

1. Ehkki loomad ei ole võimelised rääkima võivad nad väljendada viha otsida kadunud järglast või hoiatada liigikaaslast saabuva ohu eest.

2. Et teavitada oma kohalolekust partnereid laulavad tihti ainult isaslinnud kuid mõne liigi puhul laulavad nii isased kui ka emased.

3. Linnud kes elavad parves häälitsevad valjult et olla kontaktis ülejäänud parvega.

4. Soo-roolinnud linnuriigi kõige meisterlikumad matkijad esitavad popurriisid teistelt liikidelt pärinevatest helidest.

5. Loomad kasutavad helisid mitmel põhjusel partnerite meelitamiseks vaenlaste ehmatamiseks ning karjaliikmete asukoha määramiseks.

6. Merikarud elavad suurtes kolooniates ent merele ujunud ema leiab tagasi tulles oma järglase hõlpsasti üles sest ta on võimeline poja häält teiste seast eristama.

7. Delfinid kasutavad omavahel suhtlemiseks helisignaale mille abil nad üksteist ära tunnevad nagu inimesed tunnevad tuttavaid nende hääletooni järgi.

8. Kui noored inimahvid puudel ronivad ja mängivad treenivad nad lihaseid õppides samal ajal tundma ka karja sees kehtivaid reegleid.

9. Naasnud tarusse võib töomesilane esitada ringtantsu mis annab teistele mesilastele teada kui kaugel asuvad toitu sisaldavad õied.

10. Töomesilase ringtants võib aga ka näidata et õied on kaugel kusjuures mesilane osutab ühtlasi toiduallika paiknemiskohale.

Punkte kokku:

2.3. Täida lüngad. 5 punkti

1. Lossipreili ü___ardajaks palgati noor kogenematu maatüdruk.	m, mm	0,5 p	____	____
2. Programmiga „Noored kooli“ loodeti leida uusi inte___igentseid ja töökaid õpetajaid.	l, ll	0,5 p	____	____
3. Rubens armastas maalida ü___arate vormidega naisi.	m, mm	0,5 p	____	____
4. Põgenemisel takerdus varas va___ukat pidi naela taha, mis aialipist välja tu___itas.	r, rr r, rr	0,5 p	____	____
5. Para___eelselt kulgevad raudreidid kadusid pimedasse tunnelisse.	l, ll	0,5 p	____	____
6. Dopingukasutaja tulemus a___ulleeriti.	n, nn	0,5 p	____	____
7. Te___assi lauad i___utati ja kinnitati terasest taladele.	r, rr m, mm	0,5 p	____	____
8. Maailmas tunnustust võitnud tantsijad Age Oks ja Toomas Edur tulid Eestisse tagasi, et edendada siinset ba___etti.	l, ll	0,5 p	____	____

Punkte kokku:

KONRAD: Mitte päris kaks aastat. Ma töötasin ka, mööblit tegin. Aga nii kahe aasta jooksul käisin ... Kas nii halvad olid või?

ADAMSON: Ei, ma lihtsalt mõtlen. Palju teil üldse haridust on?

KONRAD: Ma olin maal koolis natuke, siis Jüri õigeusu koolis ja siis Tartu linnakoolis ... ka natuke. Kolmeteistkümnelt läksin tööle.

ADAMSON: Ja see on kõik?

KONRAD: Jah ... (*Viimane lootus.*) Aga ma olen ise palju lugenud. Ma ei ole nii loll, kui te arvate!

ADAMSON: Selles pole asi, noormees, selles pole asi. Me lihtsalt ei saa teid ametlikult võtta, kui teil paberit ei ole. Te saaksite tulla vabakuulajaks. Töödel ei olnud ju viga.

KONRAD: Ma tulen heameelega vabakuulajaks.

ADAMSON: Minu klassi?

KONRAD: Skulptuuri, muidugi skulptuuri.

ADAMSON: Siis hakake kohe pihta. Natüürmort on üles pandud. Aega on kümme tundi.

Konrad sätib end kolmandaks õpilaseks ja hakkab tööle. Adamson tuleb kompa juurde, heidab sellele pilgu, aga ei ütle midagi. Mehed on kindlad, et trikk läks läbi. Naeratavad vaikselt.

ADAMSON: Kuna meil on uus õpilane, siis ma kordan mõned asjad üle. Esiteks, me võime siin kavatseda, ma rõhutan, kavatseda saada kelleks tahes – suureks kunstnikuks, rikkaks skulptoriks või tont teab kelleks –, kuid kõige aluseks on klassikaline joonistamine. Klassikaline joonistamine annab meile aluse edasiseks tööks. Õpetab tundma ruumi ja objektide vahelisi suhteid ja mõistma, kuidas silm näeb asju, mida kavatsetakse paberil või siis ka muus materjalis edasi anda. Nii et kõige alus on joonperspektiiv ja silmapunkt ehk silmapiir. Härra Tassa, öelge meile lühidalt, mis on joonperspektiiv?

TASSA: Joonperspektiiv on see, kuidas kujutada kolmemõõtmelist ruumi kahemõõtmelisel pinnal.

ADAMSON: Ja sellest algab kõik. Edasine on töö küsimus. Pärast selle kursuse põhjalikku läbimist saavad teist kõigist tublid käsitöölised. Kunstnikud on Jumala teha. Aga neid valib ta ainult parimate käsitöölise seast! Ma ei usu, et aru saite, mida ma öelda püüdsin, aga tühja sest. Teie lohutuseks võin ma öelda seda, et joonistamine on õpitav. Ja kui ränka vaeva näha, siis võib isegi ahvi joonistama õpetada. Ja kui ma vaatan seda õuna siin, millest pool on justkui ära näritud ... , ja poolt pihta pandud leiba ning kadunud kanamuna, millest pidi valmima meie kompositsioon, siis tundub, et see ahv on meie kooli juba vastu võetud?!

TRIIK: Õudne nälg oli, noh. Me enam ei tee.

ADAMSON: Kes veel söönud ei ole?

TASSA: Mina võtsin natuke õuna.

ADAMSON (*Konradile*): Teie õnneks alles jõudsite ... Ma palun teid lõunale, härrased, sest muidu on meil tööga raske edasi minna.

(Teksti on eksamiülesandeks lühendatud ja kohandatud.)

Sisu	Õigekiri	Sõnavara ja stiil	Ülesehitus	Punkte kokku:
25	26	27	28	

SUVELAVASTUS
“KÜLMETAVA KUNSTNIKU PORTREE”

1. Mis linnas ja koolis (täpne nimi) toimub teose tegevus?

Täidab
hindaja
2 p 1

2. Mis paberil puudumise pärast ei saa Konradit kooli ametlikult vastu võtta?

2 p 2

3. Miks peab tulevane skulptor klassikalise joonistamisega tegelema? Leia kaks põhjust.

1)

1 p 3

2)

1 p 4

4. Mis eesmärgil Tassa ja Triik natüürmordilt muna ära kustutavad?

2 p 5

5. Miks Tassa Triiki õgimises süüdistab?

2 p 6

6. Aleksander Tassa ütleb Amandus Adamsoni kohta, et ta on vana kooli mees. Kas see on tunnustus, põlgus või halvustamine?

1 p 7

7. Amandus Adamson ütleb, et isegi ahvi võib joonistama õpetada. Miks ta aga oma õpilaste peale pahaseks saades neid ahvideks nimetab?

2 p 8

8. Mis eristab Amandus Adamsoni arvates kunstnikku käsitöolisest?

2 p 9

9. Millise kirjakeelse sõna asemel on tekstis kasutatud sõna „kompa“?

1 p 10

10. Tõmba õigele vastusele joon alla. Selle teksti puhul on tegemist

- jutustusega;
- draamaga;
- novelliga;
- elulookirjeldusega.

1 p 11

11. Selgita, mis on dialoog.

1 p 12

Punkte kokku:

Arvuti – abiline või ajaraiskaja?

2. osa KIRJUTAMINE

Teine osa koosneb viiest ülesandest, mille eest kokku on võimalik saada 70 punkti. Ülesannete lahendamiseks on aega ~130 minutit.

2.1. Loe tekstid läbi ja kirjuta vähemalt 200-sõnaline kirjand teemal „Arvuti – abiline või ajaraiskaja?“. Kirjandis võid toetuda loetud tekstidele. Ülesande lahendamiseks on aega ~90 minutit. *40 punkti*

iPadid ei lase õpilasi vahetundi!

Toivo Tänavsuu

Ekspress.ee, 04.03.2011

Tartu Erakool võttis õppetöös kasutusele tahvelarvutid iPad. Nüüd ei pane õpilased enam tunni lõppu kuulutavat kellagi tähele.

Minu 1. klassis käiv tütar kurdab vahel, et koolis on igav ja õpetaja kuri. Lohutan teda stiilis „õppida on vaja, see teeb targaks“ või „pea vastu, iga algus on raske“, kuid see teda eriti ei veena. Kui ma talle rääkisin, millised privileegid on Tartu Erakooli õpilastel, löid tal silmad hoobilt särada.

Termomeeter näitab õues 20 pügalat miinust, kui Tartus Tähe tänava erakoolis käib 3. klassi üldainetund. Et külma ja haiguste tõttu on 15 õpilasest kohal vaid kolm, teeb õpetaja Liisi Griffel rutiinivabama tunni. Ta annab kolmele poisile – Mihklile, Arturile ja Cristen-Evayle – kätte Apple'i tahvelarvutid.

Hiljuti soetas kool 18 sellist „moodsat mänguasja“ ja õpetajatel on vaba voli neid tundides oma äranägemise järgi katsetada. Peamiselt on neid kasutanud algkooliõpetajad, põhikool pole tahvleid nii kiiresti omaks võtnud. Kooli direktor Valdek Rohtma nimetab seda kõike koolipere ühiseks iPadide avastusretkeks.

Mihkel Kiil (10) sõrmitseb iPadi, ekraanile ilmub midagi tulnukasarnast. „See on politseinik-robot. Kui ta pätti näeb, hakkab jälitama,“ teatab poiss. „Roboti kõhul on kolmnurk, mille sees hüüumärk. See tähendab, et ta on pahalase leidnud. Ajab siit laseri välja, viie sekundi pärast tulistab pätti – pahh!“ Mina oma kirjaploki ja pastakaga mõjun keset klassi nagu Gutenbergi-aegne taat.

Sülearvuti hindeid ei paranda

Alo Lõhmus

Postimees, 12.11.2009

Sülearvuti kasutamine koolis ei paranda hindeid, vaid võib neid mõnel juhul hoopis halvendada, selgus Tartu Ülikooli teadlaste uuringust.

- Keskmiselt kulutasid õpilased arvutile ööpäevas 1,5–2,5 tundi, mõni aga kuni 9 tundi.
- Õpetajate sõnul tegelesid õpilased tunnis kõrvaliste asjadega.
- Arvutid ei avaldanud laste hinnete positiivset mõju.
- Kõige rohkem kasutati veebisirvijaid, enim külastati portaale YouTube, Orkut ja Rate.
- Sülearvuti kasutamise ajal tehti tunnis senisest vähem harjutusi ning võeti läbi vähem uut materjali.
- Vähenes lävimine pereliikmetega, samuti oldi vähem õues ja loeti vähem raamatuid.
- Õpilaste hinnangul pikenes õppimiseks kulutatud aeg.
- Õpilaste enesekindlus ja esinemisuskus paranesid.
- Arvutit kasutavad õpilased olid koolis rahulikumad, nad ei jooksnud vahetundides ringi.
- Õpilastel oli raske arvutit kooli ja kodu vahet tassida.

(Tekste on eksamiülesandeks lühendatud ja kohandatud.)

1.2. Loe tekst läbi ja lahenda selle põhjal ülesanded. *12 punkti*

Kolka külast leiab liivi vaimu ilma liivi keeleta

Nils Niitra

Postimees, 05.08.2010

Kolka neemele lähenedes panen Vikerraadio mängima ja seda, et tegu ei ole Lääne-Eestiga, reedab ainult kaks tee ääres mäletsevat sinisekarvalist lehma.

Jõuame Roja-nimelisse sadamalinna ja sõidame sealt mööda Liivi lahe serva üles Kolka külla otsima viimaseid liivlasi. Paremat kätt laiuvad kodustki nii tuttavad männikud, mis varjavad paarisaja meetri kaugusele jäävaid rannaluiteid. Ilus on see liivlaste ehk randlaste viimane eluala.

Tõsi, mina kujutasin Kolka küla (liivi keeli Kūolka) vaimusilmas ette mõne üksiku lagununud majana, mille ees külitab vana paadi luustik. Jah, seal üritavad tõesti, nui neljaks, püsti seista ajahambast järatud võrgukuurid. Külas on isegi mõned kolmekorruselised kortermajad, aga on ka maha jäetud vanu elamuid, kus võis vägagi tõenäoliselt kunagi elada mõni liivlane.

Eluhtlik ujumisnauding

Enne liivlastest kõnelemist tuleb üks asi selgeks teha: kas Liivi lahte Läänemerest eraldava Kolka neeme tipp on tõepoolest niisama terav, kui kaartidelt näha võib. Võiks öelda, et peaaegu. Võin hõlpsasti venitada ühe jala üle neemenina Liivi lahte ja jätta teise Läänemerre.

Ruhnu ja Sõrve säär peaks olema siitkandist kiviga visata, aga näha neid pole. Võtan riided seljast ja kargan kõigepealt Liivi lahte, et ujuda sealt Läänemerre. Kiire on, sest kuskilt Riia poolt läheneb rammus äiksepilv ja juba tibutab.

Pärast ujumist rannast lahkudes näen suureks üllatuseks päratu suurt silti, millel kirjas, et lahe ja Läänemere ristumiskohas ujumine on eluhtlik. Hiljem selgitatakse mulle, et halvemal juhul oleksin võinud lõpetada oma ujumisretke ulgumerel.

Helistan Baiba Šuvcānele, kelle passis on rahvusena kirjas „liivlane“. Tema ema, kes lahkus parematele rannaluidele mõne aasta eest, oli täitsa ehtne liivlane ja rääkis lapsena oma vanematega liivi keeles, aga oma tütreaga enam mitte.

Šuvcāne põlvkonnal polnud motivatsiooni noorena liivi keelt õppida, sest sellel puudus praktiline väärtus. Liivi keeles ei olnud ka kuigi palju raamatuid, mida saanuks lugeda. Esimese Läti Vabariigi ajal anti Šuvcāne jutu järgi välja vaid mõned õhukesed raamatukesed. Võtan kätte vana liivi keele lugemiku lastele ja loen sellest Šuvcānele mõned lõigud ette. See oli liivi laste ainus emakeele lugemik.

Emalt esimese keelena liivi keele omandanutega on praegu väga kehvad lood: viimane Liivi kalurikülade asukas Viktor Berthold suri mullu ja nüüd hiljaaegu leiti üles veel üks muldvana liivlane kusagilt Kanadast. Samas on liivi keelt hiljem õppinud hulk noori randlase juurtega entusiaste. Nemad suhtlevat omavahel ka liivi keeles.

Liivi rahvuse lugu lõppemas

Suure osa oma elust ei vaevanud geograafiharidusega ja ka Läti rahvusteatris töötanud Šuvcāne oma päritolu üle kuigi palju pead. Vanemaks saades hakkas kaduva rahva liikmeks olemine teda aina rohkem painama. Eestlastele meeldib kõneleda liivlastest kui ikka veel olemasolevast rahvast, aga kas see rahvas on ikka olemas? Šuvcāne tunnistab, et liivi rahvuse lugu on lõppemas. „Ei ole enam inimesi, kelle emakeel on liivi keel ja kes räägivad iga päev liivi keelt,“ räägib ta. „Ei ole enam ka kohta, kus liivlased koos elaksid.“ Juba enne Teist maailmasõda olid randlased tegelikult suures osas oma küldes vähemuses.

Šuvcāne jutu järgi algas ka liivi keele loojang juba enne Teist maailmasõda ja Nõukogude Liidu aeg ainult kiirendas seda. Küll aga võib veel rääkida inimestest, kes hoiavad oma liivi päritolu. „Mulle on tähtis liivlaseks olemise tunne, ehkki ma ei räägi keelt,“ räägib Šuvcāne. Ka Kolka umbes 800–900 elanikust kuni paarisajal on Šuvcāne hinnangul liivi juured.

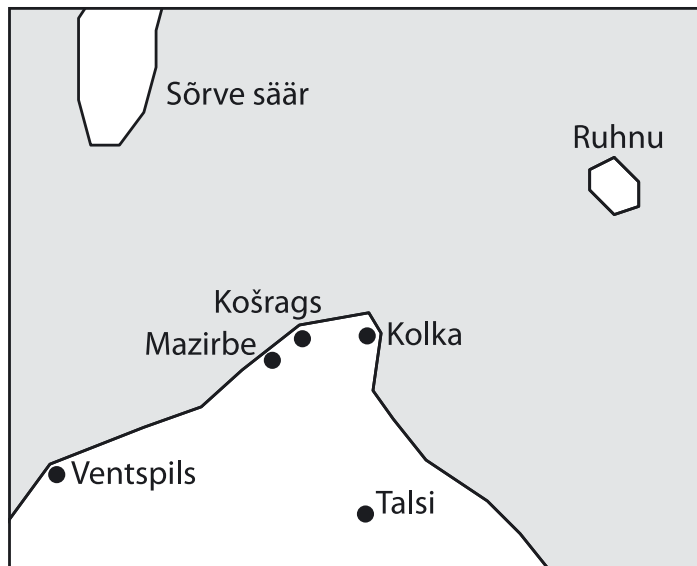
Miks eestlased jäid, aga lähisugulased liivlased kaovad? „Liivlasi pole kunagi olnud palju. Teadlased arvavad, et liivlaste vanema Kaupo aegadel oli meid 20 000 inimest,“ lausub Šuvcāne.

Vanakurat möllab

Tagasiteel Ventspils põikame sisse veel ühte kunagisse Liivi kalurikülla Košragsi, aga autost ei saa väljuda, sest väljas sajab vägevasti. Tahaks veel käia Mazirbe kalurikülas, kuhu eestlaste ja soomlaste toel ehitati 1930ndate lõpus liivi rahvamaja ja kus asub vanade kaluripaate surnuaed, aga nüüd sajab juba hirmsat moodi.

Kui Mazirbe teeotsast möödume, virutab vanakurat välgu otse ühe puu sisse ja taeva poole tõuseb valget tossu.

Kolka ja Košrags

Kas teate, et ...

- Muinasajal hõlmas liivlaste asuala osa Kuramaast ja suure osa Liivi lahe ümbrusest.
- Ka praeguse Riia kohal elasid liivlased, Daugava jõe liivikeelne nimi on Väina.
- Viimased liivi keele rääkijad elasid veel 19. sajandi esimesel poolel Salatsi jõe ümbruses. Seejärel jäi liivi keele rääkijaid vaid Põhja-Kuramaale.
- Sajandite jooksul käisid Kuramaa liivlased saarlastega rohkemgi läbi kui lätlastega.
- Nõukogude ajal asustati osa liivlasi piiritsoonist sunniviisiliselt ümber ja liivlasi ei peetud ametlikult eraldi rahvuseks.
- 1995. aastal rääkis liivi keelt kuni 30 inimest, neist üheksa jaoks oli see emakeel ehk keel, mida nad esimesena rääkima õppisid.
- Viimane liivi keelt emakeelena rääkinud Läti elanik Viktor Berthold suri 2009. aasta veebruari lõpus. Teadaolevalt elab üks selline liivlane veel Kanadas.
- Liivlased on eestlaste lähisugulased ja nende keel on meie omaga väga sarnane.
- Lätis määratleb end praegu liivlasena vähem kui 200 inimest.
- 1923. aastal pühitsetud Liivi lipp on rohevalgesinine ja liivlaste rahvushümni meloodia sama, mis on eestlastel ja soomlastel.

(Teksti on eksamiülesandeks lühendatud ja kohandatud.)

1. Missuguse praeguse riigi territooriumil elasid liivlased?

Täidab hindaja

1 p

2. Kuidas nimetatakse liivlasi teisiti?

1 p

3. Leia tekstist kolm põhjust, mis kiirendasid liivi keele hääbumist.
Liivi keele hääbumist kiirendasid järgmised põhjused:

1)

1 p

2)

1 p

3)

1 p

4. Mis veekogusid eraldab Kolka neem?

1 p

5. Nimeta kaks saart, mis asuvad Kolka külale kõige lähemal.

1 p

6. Tõmba õigele vastusele joon alla. Selle teksti puhul on tegemist

- arvamusartikli;
- intervjuuga;
- reportaažiga.

1 p

7. Tõmba õigele vastusele joon alla. Selle teksti eesmärk on

- võidelda liivi keele säilimise eest;
- vahendada Liivimaal nähtut ja kuuldut;
- hoiatada eluohtlikus Liivi lahes ujumise eest.

1 p

8. Asenda kaldkirjas olev sõnaühend ühesõnalise sünonüümiga.

ajahambast järatud võrgukuur – _____ võrgukuur

1 p

kes *lahkus parematele rannaluidetele* mõne aasta eest – kes _____ mõne aasta eest

1 p

Sørve saar peaks olema *kiviga visata* – Sørve saar peaks olema _____

1 p

Punkte kokku: